

Štev. 7

Leto 9

Izhaja dvakrat na mesec
Naročnina četrletno 12 dinarjev

Uredništvo in upravništvo:

Ljubljana, Miklošičeva c. (palača Del. zbornice), kamor naj se tudi pošiljajo rokopisi.

NEODVISNO GLASILO ŽELEZNIČARJEV, UPOKOJENCEV IN TRANSPORTNEGA OSOBLJA

Fašizam je sluga kapitalizma!

Svakom našem drugu je u glavnom poznato, što je kapitalizam, ali ćemo ipak, radi cjeline obujma ove teme, da napomenemo još nekoliko riječi.

Kapital je iznos novca (ili vrijednosti, koja se daje lahko u novac pretvoriti po svojoj nominalnoj vrijednosti), koji svom vlasniku ne donosi samo toliko dobit, kolika je njemu potrebna za podmirenje njegovih potreba, nego dobit, koja pored toga — ako se pribija kapitalu — povećava taj kapital. (To napominjemo samo uzput, a ko želi o tom nešto više znati, preporuča mu se, da pročita »Kapital« od K. Marxa). Samo takav iznos novca može da se stavi, kao kapital, u službu eksploatacije radne snage, koju posjeduje, prodaje i daje radnik, bilo fizički, bilo intelektualni. Dok kapital nije u prometu, on ne predstavlja unosnu vrijednost, mrtvi je kapital, kao što je i vrijednost zlata u dubini zemlje — tek radna snaga, koja se preko kapitala izrabljuje, daje ovom, kao i svakom prirodnom blagu, njegovu upotrebnu i unosnu vrijednost. Kad bi se radniku plaćala faktična vrijednost njegovog rada, kapital ne bi mogao nositi dobitke, jer dobitak predstavlja samo onaj dio vrijednosti radne snage, koji se radniku upravo otme. (O tomu smo već pisali u našem broju 17. od 15. oktobra 1933). I kad se ta otimačina, po principima slobodne prodaje i kupnje radne snage, u društvenom poretku smatra ispravnom i kao takova zakoniti, onda je to kapitalizam. Dakle, kapitalizam je ozakonjivanje prava otimačine za one, koji posjeduju kapital, a uz to ozakonjivanje cijelog jednog društvenog sistema, koji na takovim principima bazira. Izvjesne pojave, u razvitku čovječijeg društva, su historijskim svojim tokom dovele kapitalizam do toga, da on danas vlada sa pet šestina kugle zemaljske. Tamo svak, gdje je kapitalizam dostigao svoj vrhunac, tamo gdje se toliko nagomilao u rukama jedne klase, da je ogromne mase izbacio ispod njihovih krovova i sa njihovih njiva, t. j. potpuno ih osiromašio, a sve blago sebi prigrnuo — tamo su i mase izrabljivanih i gladnih proletera — beskućnika došlo do svijesti, te se stavile u oštru borbu za povratak svojih prirodnih i čovječanskih prava. Tamo je aktivan socialistički pokret. Pa da bi u svojoj borbi protiv toga socialističkog pokreta ipak nekako, bar privremeno, odoljeli, stvaraju ti kapitalistički sistemi po raznim državama pokrete, koji se obaraju protiv socializma — stvaraju fašizam.

Poznavanje sistema društvenog poretka je za pojedinca i mase jedna odlika, uslovljena većim obrazovanjem i izvjesnom višom kulturnom sredinom. U koliko je izvjesnom krugu ljudi poznato, na kakovim principima stoji organizacija njegovog najužeg društvenog kruga, za tim šireg, te susjednih širih društvenih krugova, da se drugim riječima izrazimo, njegove klase, njegove države i susjednih država, u toliko je taj krug obrazovaniji i na višem stupnju kulture. Svaki socialist mora biti svjestan, kojem društvenom krugu pripada, mora poznavati sistem društvenog poretka, koji će stvoriti i sistem poretka, koji ga izrabljuje. Socializam je kulturna tekovina jedne obrazovanije i svjesne društvene sredine.

Na žalost, imade još jako mnogo naših drugova radnika, koji nijesu

stekli potrebno obrazovanje, spadaju u jednu nižu kulturnu sredinu, zaglupljeni su kojekakovim vjerskim dogmama i nacionalističkim parolama, egoistički instinkt vlada još i previše njihovim osjećajima, pa se takovi mogu još uvlačiti — raznim parolama i pogodnostima — u bratubilačke organizacije, koje kapitalizam stvara umjetnim načinom, da preko njih sebe osigura.

Organizirati ljude na niskom kulturnom i intelektualnom stepenu, terorom i preko izravnih i zainteresovanih slugu kapitalizma, na bazi kojekakovih lažno-socialističkih, vjerskih i nacionalističkih programa, dati im eventualno i neke male materijalne pogodnosti, oboružati ih i vojnički izobraziti, obećati pljačku, praviti parade, na kojima će i oni učestvovati u smedjim, crnim, plavim, crvenim i žutim košuljama, dati im kojekakovih ordena i huckati na njihovu braću, klasno svjesne proletere — to je fašizam.

Fašizam je ujedno sistem imperalističkog kapitalizma, sa svim njegovim nemoralnim i ostalim odlikama, tek što je diktatura u njemu samo još nekoliko puta potencirana i ne žaca se ni najmanje od njega i podvala, samo da to može izrabiti za svoje imperalističke ciljeve. Za to imademo mnogo primjera u historiji talijanskog fašizma (Mateotti), njemačkog (paljevina rajstaga), a da i ne spominjemo strahovite zločine i

krvoprolića, koja je pred mjesec dana učinio fašizam u Austriji.

Ali, to je sve znak, da je kapitalizmu došao zadnji čas, a fašizam mu je zadnje sredstvo, kojim se nada spasiti, no ipak mu spasa nema.

Svjesni proletarijat se organizira, da napravi veličanstven pogreb kapitalizmu, koji se, evo, već sam u sebi guši, pa da onda sruši i sve ostatke njegove, te nanovo izgradi svoj društveni sistem: SLOBODE, PRAVDE I JEDNAKOSTI. Ali ne slobode na onaj način, kako ju je shvatio kapitalizam, nego slobode, koja će biti blagodat svakom pojedincu. Slobode, koja će uvjetovati, da svaki član društva bude kulturno na visokom stepenu, kako tom slobodom ne bi ograničavao slobodu drugog i drugom bio na štetu, ili ga čak, radi svojih ličnih i porodičnih preimućstava, na račun te slobode, pljačkao i ugnjetavao. Ne pravde, da jači potlačuje i izrabljuje slabijega, nego pravde, da svaki dobije nagradu od društva za svoje zasluge, a prema tomu, ko je i kakav je, da iskusi i posljedice za sve slučajeve, kad se ogriješio o interese društva, ili pojedinca. Ne jednakosti, da se svi jednako izrabljuju u robovanju kapitalizmu i njegovom idolu, zlatu, nego jednakosti, da svaki jednako, po svojoj snazi i sposobnosti radi u korist cijele društvene zajednice, te za to u njoj uživa sve blagodati, koje su mu, po njegovom kulturnom standardu potrebne.

Pa za to: U borbi protiv fašizma, slijepog slugu kapitalističke klike, PROLETERI SVIJU ZEMALJA, UJEDINITE SE!

Redukcije ostanje

Razprava o proračunu za leto 1934-35 je v parlamentu in senatu končana. Proračun prometnega ministrstva je sprejet brez vsakih sprememb in dopolnitev.

Neizpolnjene so ostale želje in upravičene predstave kronskih rentnikov, ki bodo še nadalje dobivali izplačano rento v kronski veljavi.

Neizpolnjene so ostale upravičene predstave kronskih upokojenecv in staroupokojenecv sploh ter je vprašanje izenačenja staroupokojenecv zopet odloženo za eno leto.

Neizpolnjene so ostale predstave onih železničarjev, ki so bili nastavljeni v letih 1926—1929, na to degradirani nazaj v prvo stopnjo osnovne plače ter so sedaj računali, da se jim bo popravila krivica in da jim bode uprava priznala vsa službena leta za odmero penzije.

Neizpolnjene so ostale zahteve delavstva, ki je zaposleno pri državnih prometnih napravah in ki je zahtevalo izvajanje osemurnika za vse delovne dni v mesecu, zahtevalo vsaj

najskromnejši eksistenčni minimum, zahtevalo pravično ureditev pokojnin. Še so ostali na dnevnem redu brezplačni dopusti in novo budžetno leto stoji ravno pri najslabše plačanih pomožnih delavcih v znamenju nove redukcije delavskih plač.

V posameznih kurilnicah so bili pomožni delavci že klicani v pisarne, da podpišejo obvestila, da so jim prejemki reducirani za po več dinarjev dnevno. Že doslej ti delavci niso mogli pošteno živeti, saj njih prejemki niso zadoščali niti za najpotrebnejše življenjske potrebsčine in najskromnejšo obleko. Kakšne razmere bodo zavladale sedaj v teh delavskih družinah, ako se napovedana redukcija plač v resnici izvede, si ne moremo predstavljati. Beda in pomanjkanje bodeta še večja in delavske družine bodo v kratkem popolnoma propadle.

V zadnji številki »Železničarja« smo našli, kaj vse dolguje državna uprava ravno tem najslabše plačanim delavcem in danes moremo ugotoviti, da se ni osiguralo v novem budžetu nikakih posebnih kreditov, da bi se končno delavstvu izplačalo dolgujoče zneske.

Pred novimi turnusi

Bliža se 15. maj, ko stopi v veljavo novi vozni red in s katerim dnevno stopijo v veljavo tudi novi turnusi za vlakospremno osebje. Ne smemo opustiti te prilike, da ne bi opozorili vlakospremno osebje na njegovo dolžnost pri sestavi novih turnusov. Vsako leto se ponavljajo pritožbe proti preveč skrcenim turnusom, ki ne upoštevajo nikakih zamud, ki ne upoštevajo priprave in posprave v izvendomicilnih postojah, ki ne upoštevajo izrednih razmer v zimskem času, v snežnih zametih, marveč

predpisujejo na papirju gotov delovni čas, ki se v praksi nikdar ali pa le prav redko izvaja.

Enako se ne upošteva za turnus šolanja, ki je službeno predpisano in se vrše v prostem času zaslišanja, včasih po cele ure in tako se čas za odpočitek skrči na minimum, posebno še v takih mesecih, ko se ustavi dopust za vse »nižje kategorije« uslužbencev.

Vsled takega položaja mora osebje posvečati največjo pažnjo sestavljanju turnusov ter mora ukreniti vse,

da se izvedejo zakonito zajamčeni predpisi o delovnem času. Vsled tega ne sme vlakospremno osebje držati križem rok, marveč morajo vlakospremniki tudi v najmanjši domicilni postaji izvajati določbe naredbe o določitvi delovnega časa za nastavljeno osebje. Da bo osebje vedelo za svoje pravice, objavljamo najvažnejše izvlečke iz citirane naredbe:

»Načelno se uvaja osemurni delovni čas za nastavljeno železniško osebje. Za podlago pri ugotovitvi trajanja dnevne službene dobe služi stvarno delo in se imajo na tej podlagi izdelati delovni razporedi za nastavljeno osebje.

Delovne razporede sestavijo posamezna službena mesta **sporazumno z osebjem** tega službenega mesta in sicer na sledeči podlagi:

Za vlakovno osebje:

Normalni raspored dnevnega dela znaša 8 ur, računajoč čas vožnje po voznom redu, eno uro pripravljenosti pred odhodom in eno uro posprave po zaključku potovanja. (Po tolmačenju Generalne direkcije z dne 29. novembra 1926 se računajo te ure samo v domicilni postaji in ne v izvendomicilni postaji). Raspored naj bo tako sestavljen, da je celi mesec razdeljen približno tako-le: 30% delovnega časa, 20% časa določenega za odmor izven domicila, a 50% odmora doma. **Najdaljši delovni čas v enem dnevu sme znašati po rasporedu 14 ur.**

Pri potovanju v režiji velja kot ekvivalent faktičnemu delu 50% uporabljenega časa.

Pri izdelovanju rasporedov je **gledati na to, da se razdele odmori in potovanja oziroma delo v soglasju z osebjem.**

Tako se glase predpisi in od vlakospremne osebja je odvisno, če se bodo ti predpisi tudi resnično izvedli. Vlakospremno osebje ima pravico sodelovati pri sestavi turnusov ter se imajo turnusi sestaviti v soglasju z osebjem.

Vlakospremniki! Poslužite se te pravice, ki vam je zakonito zajamčena, sestavite turnuse odgovarjajoče osemurnemu delovniku, saj to je v vašem lastnem interesu in tudi velike važnosti za varnost prometa.

Z zidavo sanatorija za železničarje na Golniku ne bo nič

Razmere v železničarskem bolniškem fondu so dobro znane prav vsem železničarjem. Po večletnem komisarijatu v bolniškem fondu, pod katerim so se nakupovali najrazličnejši domovi in zdravilišča ter oprema za nje po Dalmaciji, Srbiji in Bosni, je prišla uprava bolniškega fonda v roke izvoljenih odborov ter se je izvedla zakonito zajamčena avtonomija bolniškega fonda.

Naši sodrugom posrečilo spraviti na glavni skupščini do sprejema sklep, da se more iz rezervnega fonda porabiti 3 milijone dinarjev za zidavo sanatorija na Golniku, če se doseže sporazum med ljubljansko in zagrebško upravo ter centralnim upravnim odborom v Beogradu. Ta sklep je potrdil železniški minister z odlokom SH br. 53/31.

Tudi sedaj še ni prepozno! Res da so pravice železničarjev povsod

reducirane na minimum, da se nahajajo železničarji na robu propada, vendar, ako bodo izpregledali, še lahko odvrnejo od sebe najhujše, zaustavijo val redukcij in si osigurajo boljšo bodočnost. Če hočejo to doseči, ne smejo več slediti zvezarskim frazam, marveč morajo obračunati z onimi, ki so vedno in povsod v prvi vrsti šteli le interese delodajalca ter se morajo sedaj vsi izkoriščani zdru-

žiti in enotno zastopati svoje pravice.

Po tej poti bodo tudi v bolniškem fondu dosegli ne samo enakopravnost z delodajalcem, marveč bodo dosegli v tej železničarski instituciji odločujoč vpliv in tedaj bo bolniška blagajna zopet postala last vseh železničarjev in bo našel v taki bolniški blagajni zaščito in pomoč sleherni železničar.

Nabavljajna zadruga spregleduje „pod pritiskom“

V »Zadrugarju« od 20. marca je g. Deržič, ki je znan »delavec« na zadrugnem polju, napisal daljši uvodni članek, v katerem se peča z novimi davčnimi zakoni, s katerimi so Nabavljajne zadruge izenačene glede neposrednega davka s prosto trgovino. Odslej smejo prodajati svoje blago le članom in ne smejo imeti v zalogi luksuzne robe ter ne smejo prodajati alkoholnih pijač.

Zavedni zadrugarji so že davno nastopali proti prodajanju alkoholnih pijač v zadrugi, ker je ravno dejstvo, da so se v zadrugi dobile razne alkoholne pijače od vina do konjaka in likerjev na kredit, večkrat povzročilo prepire v delavskih družinah zlasti po izvršenih večjih redukcijah plač. Ponosno se trka g. Deržič na prsa, da so bile Nabavljajne zadruge »regulator« vinskih cen, pri tem pa seveda pozabi na slabo stran velikega konsuma vina ter Nabavljajna zadruga s svojo regulacijo vinskih cen ni prinesla niti najmanjšega blagoslova v železničarske družine, marveč bi daleko več koristila, ako bi že pred leti odpravila vse alkoholne pijače iz svojih poslovalnic. Sedaj je moral priti davčni vijak, da prisili gospodo do ukrepa, ki je bil že davno nujno potreben in edino pravilen.

Pozabil pa je g. Deržič povedati, zakaj ni Nabavljajna zadruga, ki vendar uživa velike ugodnosti pri prevozu, je prosta skoraj vseh davkov, lahko računa s 100% poravnavo vseh izstavljenih računov, ker se odtegne ubogemu delavcu njegova plača do zadnje pare, samo da se krije račun Nabavljajne zadruge, čeprav potem delavec ne more kupiti otroku niti zvezkov za šolo, regulator drugih cen na trgu; zakaj ni regulator cen moke, marveč moko celo dražje prodaja kot privatni trgovec, zakaj ni regulator cen riža, sladkorja in drugih specerijskih artiklov? Zakaj tu ni konkurence, zakaj tu niso cene za 10% nižje, zakaj se tu izvajajo »ozirj napram realnim trgovcem«, kakor to omenja g. Deržič?

Pravi zadrugarji so leto za letom stavili na občnih zborih zadruge zahtevo, da naj prodaja zadruga blago

pri najnižjih cenah, te predloge so zlasti podčrtavali v dobi težkih redukcij, ko je bil železniški delavec pritisnjen popolnoma na tla, ko si pri prejemkih kvečjemu par sto dinarjev na mesec ni mogel kupiti niti zadosti kruha za svojo družino. Vsi predlogi so bili zaman, gospodje so imeli zaprta ušesa in prišli smo tako daleč, da je ubogi delavec moral kupovati dražjo moko v zadrugi, ker drugje ni imel nikakega kredita, vsak boljše situirani uslužbenec je pa kupoval cenejšo moko izven zadruge. To velja še za mariskateri drug artikel in če je davčni vijak tako »izobraževalno« vplival na pojmovanje gotovih gospodov, da sedaj uvidijo potrebo konkurence in določena najnižjih cen v zadrugah, je davčni vijak naredil veliko delo.

Pravilno je, da padejo enkrat vsi ozirj. Dokler so zadruge štitele (po izjavah g. Deržiča so stale na tem stališču) interese privatnega kapitalista, toliko časa niso izvajale zadrugnega programa, toliko časa so delale proti interesom zadrugarjev. Pozdravljamo, da bodo krenile, če prav kasno, na pravo pot, in da se bodo borile za odpravo predpravil posameznikov, da bodo vodile brezobziren boj proti dobičarskim načrtom privatnega kapitalista in da bodo delale za interese celokupnosti.

Da pa ne bodo ostale uvodne besede »Zadrugarja«, povzročene edino ne po novih davčnih predpisih in ne po željah zadrugarjev in po združnih principih, samo na papirju pa je dolžnost vseh zadrugarjev, da nadzorujejo delo odbora, da res branijo velike zadrugne ideje ter pripeljejo tako tudi Nabavljajna zadruga uslužbenec državnih železnic v Ljubljani na pravo pot, na pot iskrenega, nesebičnega zadrugarstva.

Sodrug! Ali si že prispeval za pomoč avstrijskim beguncem? Če še nisi, stori takoj svojo dolžnost!

Konferenca Strokovne komisije

V nedeljo, dne 18. marca se je vršila v Ljubljani v dvorani Delavske zbornice konferenca Strokovne komisije, kateri so prisostvovali delegati vseh v Strokovni komisiji včlanjenih delavskih organizacij. Konferenca se je bavila zlasti s težkim položajem delavstva, posebno s položajem delavstva v rudarski industriji ter z obstoječo socialno zakonodajo, ki se v največ slučajih ne izvaja ter so referenti nastopali za spopolnitev socialne zakonodaje, za znižanje delovnega časa in za izvajanje delovnega prava. Naglašali so da je potrebno osigurati delavski eksistenčni minimum z zakonitimi normami o minimalnih mezdah. S skupno akcijo strokovnih organizacij in inspekcij dela je treba preprečiti vsako nadurno delo, ki je danes kljub brezposelnosti še vedno v navadi. V to svrhu pa je treba povečati kredite za Inspekcijo dela.

Stanarina in obrestna mera se morata maksimirati na predvojno višino.

Racionalizacijske ukrepe privatnih podjetij je treba postaviti pod javno kontrolo. Racionalizacijski dobički bi se morali porabiti predvsem za skrajšanje delovnega časa in znižanje cen.

Gospodarstvo podjetij in donose proizvodnje je treba postaviti pod kontrolo javnih oblasti. Zavarovanje zoper brezposelnost je treba izgraditi s povečanjem dohodkov javnih borz dela, predvsem z dotacijami javnih korporacij in države.

Brezposelnost bi se dala omejiti z velikopoteznimi javnimi deli, ki naj se financirajo s prisilnimi brezobrestnimi posojili tistih obratov, katerim bodo donesla javna dela koristiti.

S sedanjo gospodarsko politiko se proces padanja cen ne pospešuje, zato bi bilo potrebno, da se izdajo strogi ukrepi glede valute in reorganizacije denarnih zavodov.

Glede socialno političnih razmer je bila sprejeta soglasno sledeča resolucija:

Konferenca svobodnih strokovnih organizacij URSSJ za dravsko banovino ugotavlja:

1. Obstoječa delavska zaščitna zakonodaja je nepopolna in se

2. ne izvaja, posebno glede delavskih zaupnikov, ki se jim ne nudi zakonite zaščite ter strokovnih organizacij, ki jih delodajalci ne priznavajo, kljub temu, da so priznane v obrtnem zakonu.

Konferenca zahteva:

1. da delovni čas z ozirom na obstoječo brezposelnost v nobenem slučaju ne

sme znašati več kot 8 ur in da se zniža na 40 ur v tednu;

2. da se čezurno delo prepove in le v izjemnih slučajih dovoli, da pa se mora brezpogojno plačevati s 50 odstotnim poviškom;

3. da se prepove pod prettnjo najstrožjih kazni zaposlitev žensk in mladoletnih pri nočnem delu;

4. da se inspekcijam dela potom naknadnih kreditov omogoči redno poslovanje ter da se vzpostavi Inspekcija dela v Mariboru za bivšo mariborsko oblast;

5. da se revizija obrtnega zakona, ki jo zahtevajo delodajalci, ne izvrši, ker stremi za poslabšanjem sedanjih socialnih pridobitev obrtnega zakona;

6. da se v obrtnem zakonu ročnemu delavstvu zasigura redne dopuste po 1 letnem službovanju in odpravnino po 5 letnem službovanju;

7. da se poleg obrtnega sodišča v Ljubljani ustanovi tudi obrtno sodišče v Mariboru. Za razsojanje sporov po obrtnem zakonu pa naj se pritegne kot predsednike razsodišč poklicne sodnike.

V slučaju revizije zakona pa zahteva:

8. da se izvede zavarovanje za starost, onemoglost in smrt ter zavarovanje za slučaj brezposelnosti;

9. da se brezpogojno zaščiti delavske zaupnike z zakonom in potom strokovnih organizacij.

Konferenca je posvetila posebno pažnjo tudi izjemnemu položaju, v katerem se nahaja železničarska organizacija, katero hoče prometni minister na vsak način razpušiti, da tako onemogoči borbo železničarjev za njihove pravice. Vsled tega je konferenca povdarila zahtevo po neomejenem izvajanju koalicijske svobode za vse delavstvo, tudi za ono, ki je zaposleno v državnih podjetjih, ker ravno to delavstvo je danes še najbolj izkoriščano in mora vršiti naporno službo pri daleko nezadostnih prejemkih ter ne uživa niti onih pravic, ki so zagarantirane z zakonom o zaščiti delavcev.

Za predsednika Strokovne komisije je bil izvoljen s. Leskovšek (kovinar), za tajnika s. Vuk.

Želimo, da bi novi odbor Strokovne komisije s podvojenimi silami šel na delo, da čimprej v celoti izvede program, ki ga je postavilo delavstvo na tej konferenci.

Iz sekcije upokojujencev

Opozorilo upokojujencem

Vse upokojujence opozarjamo, da morajo po predpisih predložiti do 10. aprila 1934 nove prijave za prejemanje draginjskih doklad. Pri tem pripominjamo, da je prijavo izpolniti točno po predpisih, ki so natisnjeni na drugi strani prijave. Dokumentov (poročni list, krstni list, itd.) ni treba prilagati, ako ste te dokumente že enkrat predložili. Enako ni treba prilagati sedaj šolskih potrdil. Edino novoupokojujenci, ki doslej še niso predložili prijav, morajo prijavi priložiti vse dokumente (naj jih dajo overoviti na sodnji, kjer se vrši overovljenje brez vsake takse).

Prijave pa morate dati potrditi pristojni davčni upravi glede premoženjskega stanja žene oziroma otrok.

Upokojujenci, ki ne morejo dobiti prijav v svojem lastnem kraju (prodajajo se namreč v vsakem večjem kraju v trafikih), jih lahko zahtevajo pri upravi »Ujedinjenega Železničarja« ter jih dobe dostavljene po pošti.

V prevdarek

Pod tem naslovom je prinesel »Zadrugar« članek g. Č., ki ugotavlja, da dne 1. marca 1934 ni dobilo redne plače 180 železničarjev, ki čakajo na upokojuitev ter to gubajo. Člankar povdarja težek položaj prizadetih, ki že sedaj prosijo okoli posojila, iščejo kreditov za živež ter se bodo morali na vseh koncih in krajih omejiti, da bodo izhajali, dokler ne dobe pokojnine.

Člankar išče nato pota, ki naj v

CERKVENIK ANGELO:

KDO JE KRIV?

Vojna zgodba v štirih dramskih scenah.

OSEBE: vojak, ženska, častnik, višji častnik, drugi vojak, vojaki.

Godilo se je v svetovni vojni na rusko-nemški fronti.

I. SCENA.

Vas tik za strelskimi jarki, kakšnih 20 kilometrov za prvo bojno črto. Dvoje, troje hiš, dve, tri barake, nekoliko trenskih voz, naloženih z živili, orožjem, strelivom, gradbenim materialom itd.

Vsa pokrajina je pokrita s snežnim plaščem.

Jasna, mrzla zimska noč.

Slišati je prasketanje strojníc. Reflektorji osvetljujejo pokrajino. Semtertja udari v trenutek pokoja pok granate, kakor da se umirajoči tišini izvije težak vzdih.

Zaslišijo se stopinje.

VOJAK (*ima na glavi čelado, na puški nasajen bajonet, ki se včasih zaleskeče v odsevu snežnih ploskev. Ob visoko natovorjenem vozu obstane. Nekaj preišljeje*): Mrzlo je, strela gromska! (*Gre dalje. Iz barake se razlega italijansko petje.*)

VOJAK (*pride z desne in obstane ob baraki*): Italijanski ujetniki še vedno pojo! (*Odiše.*)

ŽENSKA (*pride z desne in se ozira na vse strani. Zelo previdno se pomika proti živežnemu vozu. Nepričakovano razsvetli bleščeča svetloba reflektorja vso vas. Ženska se naglo vrže na tla. Svetloba izgine. Ženska se naglo dvigne ter steče proti vozu*): Nikogar ni.

(Slišati je stopinje vojakov, ki korakajo skozi vas. Rezko povelje: »Vorwärts, Bände! Ruhe! Maul halten!«

Vojaki pojo. Pesem se sliši kakor da prihaja od nekoč daleč:

»Due per due,
quattro per quattro
alla stazione voglio andar!
Mi ho stufato
di fare il soldato,
voglio godere la libertà.«

Rezek ukor: »Maul halten!«

Tiho. Slišati je samo še odmev korakov.

Z leve prihaja vojak, ženska skoči za voz ter se potuhne.)

VOJAK (*obstane pred vozom*): Zopet v klavnico! (*Koraka dalje.*)

ŽENSKA (*Zopet v klavnico, venomer v klavnico! (Skoči urno pred voz, razgrne plahto ter hiti metati na njo kruh, konzerve in drugo. Zaslišijo se stopinje.)* Kako da se tako hitro vrača? (*Smukne pod voz.*)

VOJAK (*prihaja z desne. Pred vozom se opotakne ob kruh in konzerve ter telebne na tla*): Strela gromska, ta je pa lepa! (*Začudeno.*) Kaj? Kruh? Konzerve? No, ta je pa res lepa! (*Po kratkem premoru.*) Ali je mogoče? Vi, Ruška?

ŽENSKA (*se dvigne*): Gospod Spiess, prosim vas, ne tako glasno!

VOJAK: Ruška, ali je mogoče?

ŽENSKA: Nikdar več, gospod Spiess! Vse bom zmetala zopet na voz!

VOJAK: Zdaj nesi domov!

ŽENSKA: Ne, ne, gospod Spiess!

VOJAK: Ne delaj neumnosti! Nesi domov!

ŽENSKA: In posledice?

VOJAK: Kakšne posledice?

ŽENSKA: Ali me boste naznanili?

VOJAK: Najbrže ne!

ŽENSKA: Najbrže ne? Kako naj to razumem?

VOJAK: Ne sprašuj, Ruška! Nesi domov!

ŽENSKA: Povejte mi: Ali me boste naznanili?

VOJAK (*nervozno*): Vsak trenutek utegne priti zamenjava. Potem te ne bo mogel nihče več rešiti! (*Slišati je stopinje. Ženska še vedno nepremično stoji. Vojak poveže culo ter jo ji oprti.*) Tukaj so že! Izgini! Naglo, naglo!

ŽENSKA: Za kakšno ceno?

VOJAK (*do skrajnosti nervozno*): Ženska, saj si blazna! Poslednji trenutek je! Izgini! (*Jo porine proti desni. Ženska apatično odhaja. Videti je, da ni več previdna. Topniški ogenj je vedno silnejši, prasketanje pušk in strojníc se sliši vedno razločneje. Vojak izgine na levo.*)

VOJAK (*v ozadju*): Halt, wer da?

ČASTNIK (*v ozadju*): Lagerinspektionsoffizier.

VOJAK (*v ozadju*): Feldruf?

ČASTNIK (*v ozadju*): Kaiser Wilhelm! — Losung?

VOJAK (*v ozadju*): Er lebe hoch! — Vorwärts!

(Slišati je stopinje, ki se vedno bolj in bolj oddaljujejo. Iz italijanske barake se slišijo akordi harmonike. Zastor se počasi spušča.)

Zastor.

(Med prvo in drugo sceno se sliši petje, spremljano s harmoniko, vedno močnejše streljanje in vpitje.)

II. SCENA.

Spalnica, preprosto, a okusno urejena. Petrolejka je nizko privita. Godi se neposredno po prvi sceni.

ŽENSKA (*vstopi, odvijne steni petrolejke, vrže culo na posteljo ter nepremično zre v razgrnje-*

bodoče osobju zasigurajo, da ne bo več prišlo v tako težek položaj in najde recept v pretekli svetovni vojni ter dokazuje, da je uslužbenec v svetovni vojni lahko preživel, ko je dobil mesečno nakaznico za 3½ kg moke, 30—50 dkg masti, 1 kg sladkorja, ostalih dobrot pa sploh poznal ni. Nekako s ponosom ugotavlja, da smo preživeli svetovno vojno, čeprav ne v človeka vrednih odnosih in razmerah, ker je vladalo železno geslo: hočeš, nočeš, moraš! In pred takim »moraš« stoje železničarji tudi danes in če hočejo, da se preskrbe za slučaj upokojitve, predlaga, da naj se samo eno leto vsak železničar omeji tako, kot se je v vojnih časih, odnosno kot se mora omejiti tisti, ki sedaj ne dobi nikake plače in v tem času si bo vsak železničar zbral primerno rezervo za tedaj, ko ga bo ...

Res lepi so nasveti gospodov, ki se zbirajo okoli vodstva »Zadrugarja« ter se vidi, da je njih politika diktirana povsem od zvezarjev. Vedno in povsod naj po njih mišljenju prenese vse uslužbenec, on sam naj se preskrbi iz za preživljanje nezadostnih sredstev za še slabše čase, samo, da

Naše stališče in stališče železničarjev pa je povsem drugačno: mi zahtevamo za uslužbenca, za delavca, za njegovo delo pošteno plačilo, ki naj osigura njegovi družini primerno eksistenco. Mi zahtevamo, da se ljudje po 30 in več službenih letih ... da se v smislu določb zakona pravočasno ukrenejo koraki, da se uslužbencu takoj z dnem razrešitve odredi tudi pokojnina.

Določbe zakona so jasne in teh določb ne sme kršiti delodajalec, v našem slučaju državne prometne ustanove. Zakon predpisuje kdaj prestane služba in železniška uprava mora voditi točno evidenco o svojih uslužbencih ter je njena dolžnost, da pravočasno izposluje potrebni pristanek finančnega ministrstva v smislu § 134. zakona, ki jasno odreja, da se mora količina osebne pokojnine odmeriti po službeni dolžnosti z isto rešitvijo, s katero se uslužbenec upokoja.

Kaj je z zobozdravljenjem?

Z novim letom je bilo zobozdravljenje za člane bolniškega fonda občutno podraženo, saj morajo doplačati za posamezna dela za se polovico, za člane svoje družine pa celo tri četrtine računa. Kljub tako velikim prispevkom, ki jih mora plačevati član fonda, pa nekdo sedi na prošnjah za zobozdravljenje in člani zaman čakajo po 6, 8 in tudi več mesecev, kdaj bodo njihove prošnje rešene. Posebno izven Ljubljane in Maribora bi lahko prišli člani takoj na

V kolikor pa nastanejo pri upokojitvi kake ovire, ker ni dalo finančno ministrstvo svojega pristanka, je dolžnost državnih prometnih ustanov, da nakazujejo tem starim uslužbenecem še nadalje aktivne prejeme, ne pa da jim enostavno prejeme ustavijo ter jih puste brez vsega.

Nismo proti od strani »Zadrugarja« predlagani štednji, vendar če upoštevamo položaj železničarjev, ta štednja ne pride v poštev pri nad 90% železničarjev, ker s svojimi prejemki ne morejo kriti niti rednih izdatkov, ter bi mogel apel »Zadrugarja« veljati le za take osebe, ki ... t. j. za najboljše plačane uslužbenca, ki pa itak ne bodo prišli v položaj, da bi se jim prejemi ustavili, kar se je nekih ...

Naj ne bo zaman naš apel odločujočim, da prenehajo s prakso ustavljanja prejemkov doslužnim uslužbenecem, marveč naj pravočasno preskrbe vse zakonite pogoje za upokojitev uslužbenca ter mu odrede penzijo z istim odlokom, s katerim ga razrešijo službe.

Naš apel pa je istočasno naslovljen tudi na vse železničarje, na katere apeliramo, da se združijo v borbeni železničarski organizaciji, da se potom nje bore za potreben eksistenčni minimum, za koalicijsko svobodo in tedaj bo prišel čas, ko si bodo železničarji zopet priborili tak položaj, ki jim bo omogočal štednjo, ne da bi vsled štednje trpela njih družina, za eventualne nepredvidene slučaje.

Vsem upokojencem iz Ljubljane in okolice

Sekcija upokojencev ima za vse člane redno uradne ure vsaki petek od 16.—19. ure v prostorih organizacije upokojencev in transportnega osebja v Delavski zbornici, Miklošičeva cesta 22, I. nadstropje (glavni vhod).

Vabimo upokojence, da redno prihajajo na pogovore o vseh svojih zadevah in težnjah.

Sekcija upokojencev SSTS.

Članom „Podpornega društva železniških uslužbencev v Ljubljani“

Ker se zadnje čase vedno bolj množe vprašanja iz vrst onih članov Podpornega društva, ki so s tričlanskim akcijskim odborom svoječasno nastopili za sklicanje izrednega občnega zbora društva, kako so rešene posamezne pritožbe, sporoča akcijski odbor sledeče:

Tričlanski akcijski odbor je tekom lanskega leta vložil pri nadzorstveni oblasti večje število pritožb radi nepravilnega postopanja društvenega odbora. Kljub predloženim dokazom in izvršenemu zaslišanju je dobil akcijski odbor doslej rešenje samo na eno vlogo, ki je manj važnega pomena, do danes pa še ni rešitve na pritožbo glede nepravilnega sklicanja izrednega občnega zbora, na pritožbo proti volilnim manipulacijam, na pritožbo proti izključitvi treh članov iz društva ter na pritožbo radi kršitve pravil. Vse te pritožbe so še sedaj v obravnavi in upamo, da bo pristojna nadzorstvena oblast kmalu zaključila preiskavo in izdala svoje odloke, da se bodo zamogli prizadeji pritožiti v slučaju neugodnih rešitev na višje upravne instance.

V informacijo članstvu sporočamo, da je društveni odbor izključil vse tri člane akcijskega odbora iz društva z motivacijo, da so vršili gonjo napram mnenju velike večine članstva in povzročili tako družstvu veliko moralno in materialno škodo. Ta utemeljitev je vseskozi neosnovana ter se je začela akcija tega tričlanskega odbora le vsled nepravilnosti pri glasovanju z listki na občnem zboru dne 5. marca 1933, ko je šlo za povišanje posmrtninskih odpravnin in za volitev novega odbora. Pri tej priliki se je namreč ugotovilo,

da je bilo oddanih na mizo 87 glasovnic brez podpisov volilcev, katere glasovnice so bile vse izpolnjene od ene in iste roke, kar je ugotovil eden izvoljenih skrutinatorjev. Dasi je predsednik pred volitvami opozoril vse člane, da mora vsak volilec svojo glasovnico s polnim imenom podpisati, ni razveljavil teh očitveno nepravilnih glasovnic, s čimur je bila povzročena velika nepravilnost in so trije člani dne 14. marca 1933 s posebno vlogo zahtevali razsodišče, ki naj to nepravilnost preišče, vendar je društveno vodstvo odklonilo to zahtevo, češ, da se je občni zbor vršil v popolnem redu. Vsled ponovne kršitve pravil je začelo članstvo z akcijo za sklicanje izrednega občnega zbora točno v smislu § 8 pravil, ki predvideva, da se občni zbor skliče, ako to zahteva vsaj 1000 članov. V najkrajšem času je podpisalo zahtevo po sklicanju izrednega občnega zbora skoraj 2000 članov in je vsled tega trditvev o oškodovanju društva popolnoma neutemeljena, ker so se člani samo poslužili s pravili zagarantirane pravice.

Upamo, da bodo višje upravne instance popravile to nepravilnost in da bodo kmalo tudi izdale odloke glede nepravilnosti pri volitvah v mariborskih volilnih edinicah, kakor tudi glede kršitve društvenih pravil, ko je vodstvo društva investiralo kar 90% društvenega premoženja v nepremičnine, dasi bi smelo investirati največ 40%.

Čim dobi akcijski odbor rešitev na vse te pritožbe, bo sklical širši članski sestanek, na katerem bo podal poročilo o vseh ukrepih in odločbah upravnih oblasti.

Iz razzodb Državnega sveta

Napredovanje v položajnih skupinah

Državni svet je v splošni seji dne 15. novembra 1933 sprejel sledeče rešenje:

»Če je ukaz o napredovanju po skupinah razveljavljen samo vsled tega, ker uslužbenec v času, ko je napredoval, še ni izpolnil zakonskih pogojev ter ni imel zadostno število službenih let, ki je predpisano za napredovanje, pa je ta pogoj izpolnil, predno je bil izdan odlok Državnega sveta, mora upravna oblast, ko izvrši razzodbo Državnega sveta, z ukazom priznati preje odobreno skupino in sicer z dnem, ko je bil izpolnjen pogoj glede predpisanih službenih let.«

Ta razzodba ureja sedaj vprašanje onih napredovanj v položajnih skupinah, proti katerim je Glavna kon-

trola vložila pritožbo, češ, da niso izpolnjeni zakoniti pogoji. Ako uslužbenec v času predno je izdano novo rešenje na podlagi razzodbe Državnega sveta izpolni ta minimalni pogoj, potem direkcija nima več pravice, da bi zadržala uslužbenčovo napredovanje v višjo položajno skupino, marveč mu mora priznati višjo položajno skupino z dnem, ko je izpolnil predpisano število let.

Za vsako leto vojaške službe med vojsko se priračuna še eno leto za penzijo

§ 258 tč. 4 zakona o drž. osebju predvideva, da se čas, ki ga je prebil uslužbenec drž. prom. ustanov, aktivni ali upokojenec, v vojaški službi med vojno šteje tako, da se za vsako vojno leto šteje za penzijo še po eno leto.

no blago. Je vitka, ima ogljenočrne lase. Videti je še mlada. Nosi škornje. Apatično, monotono): Strašno! (Nekje v bližini poje družba pijanih in razposajenih oficirjev kvantarske popevke. Slišijo se akordi močno razglašene klavirja.) Strašno!

VOJAK (potrka in vstopi): Dober večer, Ruška!

ŽENSKA (molči, se ne gane; še vedno boljci v kruh in konzerve): O...

VOJAK (stopi bliže): Dober večer, sem rekel, Ruška!

ŽENSKA (se predrami): Oprostite, prosim! Tako mi je čudno! Sedite, prosim! (Mu ponudi stolic.) Takoj bom skuhal čaj. Ali nimate morda raje črne kave?

VOJAK: Čaj ali kavo? Vseeno je... To ni važno!

ŽENSKA: Izvolite sestiti, takoj vam postrežem.

VOJAK: Kje imaš Teočko?

ŽENSKA (se vrtil okrog štedilnika): Tea že spi — v svoji izbici, tu poleg.

VOJAK: Ali si imela samo Teočko?

ŽENSKA: O ne, imela sem še Katjo, ki je bila starejša nego Tea. Umrla mi je lani pozimi, ko smo se potepali po Rusiji. Proti jeseni so bili zopet Rusi osvojili ta kraj, pa sva se s Teočko vrnili domov. (Žalostno.) Domov? Nič več nisva imeli obstanke v tujih krajih. Morali sva se vrniti, pa čeprav bi morali tukaj poginiti. Prišli ste zopet vi ter pregnali Ruse. Jaz pa sem sklenila, da se ne bom pustila pregnati odtod, da bom ostala tu ob svoji reki, v svoji hišici. Mogoče nama je sojeno od gladi in drugega hudega umreti, mo-

goče... Bova počivali pod najino ljubljeno vrbo žalujko, ne pa, kakor najina Katjuša, v široki stepi.

VOJAK: Zelo poetično, Ruška, ampak nekaj ni v redu!

ŽENSKA (začudeno): Kaj ni v redu, gospod Spiess?

VOJAK: Kako je mogoče, da si ostala tukaj, ko so Rusi izpraznili ta kraj? Vse hiše so zažgali, samo tvoja je ostala?!

ŽENSKA (prepričevalno): Stala sem pred hišo, ob meni je stala Teočka. V roki sem imela samokres. Vsakomur, kdor bi bil poskusil zažgati hišo, bi bila pognala — bog mi je priča! Kroglo v glavo!

VOJAK (zasmehovalno): Vraga! Pa so se, seveda, prestrašili!

ŽENSKA: Mogoče, mogoče se jim je smilila Teočka... mogoče... bog ve, kaj!

VOJAK: Pa naš major, ki ni ne nikdar ne nikjer dopustil civilistom, da bi prebivali tako blizu prve bojne črte, se te je nemara usmilil samo zavoljo tvojih prelepih oči!

ŽENSKA: Zaradi mojih lepih oči? Ne, pač pa zato, ker je človek.

VOJAK: Človek? (Se zakrohoče.) O da, človek, ki je na Mazurskih jezerih človekoljubno obešal Poljake, ker so menili, da bi utegnili biti ruski bojarji plemenitejši gospodarji nego so nemški junkerji!

ŽENSKA (temno in zagrenjeno): Vojna je!

VOJAK: Vojna — to smo mi vsi! Pa pustimo to! Ali ni tudi tukaj vojna? Po pravici povej, Ruška! Nič ne prikrivaj! Saj vse razumem!

ŽENSKA (jezno): Kaj hočete s tem reči? Ali se drznete nemara trditi, da se prodajam?

VOJAK: Prodajam? Nesmiselna beseda! Rodila jo je nevoščljivost tistih, ki ginejo v plamenih jalovih hrepenenj. Nadrobno razčlenjenje pomena tega pojma bi pokazalo, da je moči na prste dveh rok seštetih vse tiste, ki se nikdar in prav ob nobenem pogoju niso vsaj malo prodali! Žalostno je le, da se milijoni in milijoni silno po ceni prodajajo, še žalostneje pa, da bo nekoč nedvomno prišel čas, ko se milijoni in milijoni niti ne bodo mogli prodajati, čeprav bodo za lakoto umirali!

ŽENSKA: Jaz se nisem nikdar prodajala, se ne prodajam in se nikdar ne bom prodajala!

VOJAK: Ne prenašli se! Ti si — kradla!

ŽENSKA: Kradla sem, prodajala pa se nisem!

VOJAK: Kdor krade, se, nujno, prodaja!

ŽENSKA: Kdor se prodaja, mu ni potrebno krasti!

VOJAK: Mesece in mesece si kradla kruh in konzerve, zavoljo tebe pa je že nekolikokrat bil do nezavesti pretepen italijanski ujetnik Christoforo. Obdolžili so ga tatvine.

ŽENSKA: Mogoče pa je tudi Christoforo res kradel! Saj ujetniki gladujejo!

VOJAK: Christoforo kradel? (Se zasmije.) Svojemu dobremu glasu si prodajala svoje poštenje in svoje človekoljubje; ti kradeš, njeje pretepajo! Tvoja notranost je kakor borza, kjer skuša živeti ponos na račun poštenja, samoljubje na račun resnice, želodec na račun tuje krvi... Kje je bolj dobičcarska trgovina nego v tebi sami?

(Dalje prihodnjič.)

Ker so posamezna Ministrstva različno postopala zlasti v onih slučajih, kjer se je šlo za upokojece, ki so med vojsko morali služiti pri vojakih, pa so kasneje bili zopet reaktivirani, je državni svet v svoji splošni seji z dne 15. novembra 1933 pod št. 32.776 razsodil, da se tako aktivnemu, kakor tudi upokojenemu državnemu uslužbencu prizna za odrejanje penzije ves čas vojaške službe med vojsko v učinkovitem trajanju in k temu pristeže za vsako koledarsko leto take vojaške službe še po eno leto.

Na podlagi te razsodbe se računa na primer onemu upokojenec, ki je bil med vojsko 4 leta pri vojakih (če prav je bil tedaj že upokojen), pa je bil kasneje reaktiviran v železniško službo, za odmero pokojnine 4 leta

efektivne vojaške službe in še 4 leta pribitka, torej skupno 8 let.

Ker je med vojsko služilo veliko številno železničarjev pri vojakih, imajo vsi ti železničarji, ako so bili pred 1. septembrom 1923 že nastavljeni, pravico do priračunanja pribitka po eno leto za vsako leto vojaške službe in je važno, da si puste tako v vojniške isprave, kakor tudi vslužbeni list vpisati točno čas vojaške službe.

Razsodba Državnega sveta v letu 1933

Glasom uradne statistike je Državni svet v letu 1933 obravnaval 1180 slučajev pritožb proti rešenjem Ministrstva saobračaja. V 430 slučajih je razveljavil rešenja upravne oblasti, a v 750 slučajih so bile pritožbe odklonjene.

Opozorjamo na naš novi podlistek: KDO JE KRIV?

Kdo je kriv? je vojna tragedija v štirih dramskih slikah, ki jo je napisal s. Cerkevnik Angelo. Tragedija obravnava upravno virtuosno na preprostemu primeru vse z izredno preprostimi sredstvi (v glavnem samo dve osebi, malone ista inscenacija v vseh štirih slikah, nepretrgano dejanje — vse se zgodi v dobrih treh urah!), psihozo, ki je posledica vojne in vojnih strahot, v poslednji posledici pa — če gremo stvari prav do dna — posledica obstoječih gospodarskih in družinskih razmer, obstoječega gospodarskega in družabnega reda.

Pri nas se po navadi drame ne čitajo, raje se čitajo romani in novele ter pripoveda proza vobče.

Pri drugih narodih pa se zelo mnogo čita tudi dramsko leposlovje — saj je dramskega leposlovja, ki je izrazito literarne (nedrške) narave.

Vsem našim bralcem in naročnikom priporočamo, naj si naš novi podlistek izrežejo — če ne hranijo časopisa, kar bi bilo v vsakem pogledu prav priporočljivo! — da bodo, ko bo izšel ves podlistek, tragedijo zduška prebrali! Kajti le tako bodo deležni popolnosti užitka, ki jim ga more to nesporno lepo delo nuditi!

Za ljubitelje lepe knjige se bo pozneje drama izdala v knjigi. Za naročnike »Ujedinjenega železničarja« bo cena izredno nizka. Uredništvo.

Mednarodni pregled

(ITF)

Francoske železnice bodo sprejele odpuščene železničarje nazaj. Po veliki železničarski stavki leta 1920 je bilo v Franciji odpuščenih večje število železničarjev, ki so doslej zaman čakali na zopetni sprejem v službo. Železniška uprava je sprejela nazaj le posamezne, medtem ko je okoli 2500 uslužbencev ostalo na cesti. Sedaj je bil sprejet sklep, da bodo vsi ti uslužbenci poklicani nazaj v železniško službo tekom meseca maja. Med njimi se nahaja tudi s. Jarrigion, generalni tajnik francoske železničarske organizacije.

Razvoj železnice v Rusiji. V okviru prve petletke je Rusija zelo spopolnila svoje železniško omrežje. In to ne samo v evropski Rusiji, marveč posebno v Aziji ter je del prog tudi že elektrificirala. Sedaj ima v načrtu druge petletke elektrifikacijo nadaljnjih 500 km železnice, zgraditev 9.500 km dvotirne proge, izmenjavo tračnic na 20.000 km proge. V načrtu je tudi povečanje števila lokomotiv od 19.500 na 24.500 in koncem druge petletke bo merila železniška proga v Rusiji že 94.000 km.

Petdnevni delovni teden v Rusiji. Ruska sovjetska vlada je odredila, da se zaradi naraščajoče industrijske krize uvede petdnevni delovni teden.

Mednarodna konferenca dela. Kakor javljajo iz Zeneve, se bo vršila mednarodna konferenca dela v Zenevi letos meseca junija.

Kdo je priotil pri železniški katastrofi pri Lagny? Po železniški katastrofi v Franciji, o kateri smo že poročali, je minister za javna dela objavil, da se bo iz 2 milijardnega kredita za javna dela nabavilo tudi 2000 jeklenih železniških voz. Vsled te objave so akcije francosko-belgijske družbe v enem dnevu porasle od 1.480 na 1.570 frankov. V enaki višini so porasle tudi akcije ostalih družb, ki se bavijo s produkcijo železa in jekla. Krj žrtve velike železniške katastrofe je torej le prinesla profit nekaterim.

Delavski zaupniki v Nemčiji.

V prvem tednu aprila se vrše po vsej Nemčiji volitve »obratnih zaupnikov« po novih predpisih. Obratnih zaupnikov v Nemčiji seveda ni govora, ker po novem predpisu predseduje sejam zaupnikov lastnik podjetja, ki sklicuje seje le tedaj, kadar se mu zdi za primerno. Zaupniki imajo samo posvetovalen glas in odloča popolnoma prosto podjetnik sam. Tem pravicam primerno se vrše seveda tudi volitve. Kandidatno listo sestavi podjetnik sam v sporazumu s predsednikom Hitlerjeve organizacije ter sme kandidirati samo član nemške delovne fronte. Volitve se vrše na to pod osebnim vodstvom podjetnika ter ne sme delavstvo postaviti svoje liste, marveč ima edino to pravico, da na listi podjetnika lahko prečrta enega ali drugega kandidata, ne sme pa pripisati novega. Izvoljeni so oni, ki so dobili polovico oddanih glasov. Ako je delavstvo toliko odločno, da prečrta vse kandidate in odda tako prazne glasovnice, potem imenuje zaupnike vladni posredovalec. — Pač lepe razmere so zavladale sedaj v Nemčiji.

S. Tomschik še vedno v zaporu.

Vsem železničarjem dobro poznani organizator železničarjev, dolgoletni tajnik železničarske organizacije s. Tomschik je bil povodom junjskega boja avstrijskega delavstva aretiran in se nahaja še sedaj v zaporu v mali celici, kjer je natrpanih večje število jetnikov. Ker je star že nad 70 let in je šibkega zdravja, se je bati najhujšega. — Želimo staremu borcu za železničarske pravice čimprejšnjo osvoboditev.

Čehoslovaška.

V februarju je podvzela vlada ukrepe, da požiivi zunanjo trgovino in pomore domačemu gospodarstvu. V to svrhu je znižala vrednost češki kroni za eno šestino in izdala stroge zakone, s katerimi prepoveduje zvišanje cen. Za navijanje cen so predvidene kazni do 50.000 kron in zapor do 6 mesecev, poleg tega pa se lahko odvzame še koncesija. Proti tem ukrepom je nastopila narodno demokratska stranka in je izstopila iz vlade. V novi vladi, ki jo sestavlja sedaj 6 strank, se opaža nekoliko bolj levi kurz ter je pričakovati, da bo zakonjenih več socialno političnih zakonov. Tako se pripravlja zakon o paritetnih komisijah v obratih, brez katerih se ne bo smelo spreminjati delovnih pogojev, plač in kolektivnih pogodb. V gotovih obratih se bo upeljal 40-urni delovnik in omejitve obratov se bodo smele v bodoče izvajati le po predhodnem odobrenju pristojnih oblasti, tako da se ne bo moglo delavce brez vsega pošiljati na brezplačne dopuste.

Začetkom letošnjega leta je prišlo v Češki do več mezdnih gibanj: Največje gibanje je bilo v tekstilni industriji, kjer so podjetniki napovedali 19 do 25% redukcijo. To mezdno gibanje še traja in je delavstvu edino v severni Češki uspelo, da ostanejo dosežane plače še eno leto v veljavi.

Dne 3. januarja je zahtevala katastrofa v rudniku Osek 143 smrtnih žrtv. Po preiskavi je bilo ugotovljeno, da podjetje ni upoštevalo vseh varnostnih predpisov in je bilo uvedeno sodnijsko postopanje proti več vodilnim uradnikom. Istočasno pa je parlament sprejel nove varnostne predpise za rudnike in posebno določbo, po kateri imajo delavski zaupniki tudi pravico nadzorovati vse ukrepe za varstvo delavcev v premogovnikih.

Število brezposelnih v Češki zopet narašča in je znašalo po uradnih statistikah koncem februarja 847.000 napram 835.000 v januarju.

Sa industrijskih pruga

Gospodarenje u „šipadu“

U radničkoj štampi često smo se osvrnuli na bijedan položaj radnika zaposlenih kod ovog velikog državnog preduzeća. Ni zdaleka taj položaj nije našim pisanjem prikazan u onako jasnoj slici kakav on faktično jest.

Samo onaj čovjek koji bi izašao u nastanbe ovih patnika te nekoliko dana među njima boravio bio bi u stanju, da opiše jasnu sliku o njihovom životu. Nadnice pružnih radnika na železnici, sumski i pilanskih radnika, kojih je u ovom preduzeću najviše, tako su mizerne, da za familiju nemogu od njih kupiti ni suhe kukuruze dovoljno, jer se one kreću od 8 dinara pa do 10 dinara a veoma malom broju je takovih koji imaju naročito na uzdržavanju pruge i u šumi veću nadnicu od 14 dinara dnevno. Svakom čovjeku biti će jasno da je ovakav postupak sa radnom snagom zločin, jer se time upropaštava ne samo radnik nego i njegova porodica, podmladak t. j. nova generacija!

Baveći se ispitivanjem položaja tih radnika, nismo nikada mislili nato, da kažemo kako pored bijednog života ovih patnika ima veliki broj ljudi u »šipadu«, kojima je upala sikira u med. To nam duge vremena nije bilo ni poznato, jer su gospoda od »šipada« veoma dobro znala glumiti svoju ulogu, i kad god bi se nešto tražilo za radnika (pa makar i na osnovu zakonskih propisa) uvijek se je našlo raznih izgovora: »gubimo, nemože se, privredna kriza itd.« Tek kad su gospoda narodni poslanici malo dublje zavirili u gospodarenje ovoga preduzeća, razočarali smo se čitajući u štampi, i bilo nam je jasno zašto se radnicima nada i na koji se način stvara gubitak, a radnik se sa porodicom baca u očitu propast.

Mi bi rado ovdje ponovili afere iznesene u javnim listovima, o kupnji automobila (onako siromašnoga), o kupnji »Durmitora«, o velikim platama činovnika, i sve ostalo ali čemo se zadovoljiti sa time da uputimo apel na gospodu narodne poslanike da i u buduću sve ovakve stvari iznose u javnosti te da nastave sa raskrinkavanjem onih, koji svojim raspisivanjem uslovljuju bijedu, glad, upropaštavanje porodice i mlade generacije. Radnici.

Podružnica UŽJ Drvar

priredjuje svoju VELIKU ZABAVU prvi dan pravoslavnog Uskrsa 8. prilja o. g. u prostorijama Sokolskog doma.

Pozivamo sve članove i simpatizere na ovu zabavu, koje čisti prihod ide u korist podpornog fonda za bolesne i besposlene članove Saveza.

„Visoki službenik SUZORA u Banjoj Luci“ — Radni ugovor bosanskog D. D. I. „ORSA“

Da skupština neke visoke ličnosti iz Zagreba bude što bole posećena njegovu trabanti pronijeli su vijest, da dolazi visoka ličnost na skupštinu, te da će se toga dana dijeliti pomoći nezaposlenim radnicima i rudarima, koji rade sa prekidom iz sredstava, koje je doznala Radnička komora Oblastnom odboru »Orsa« i riješiti pitanje otkazanog radnog ugovora.

Medjutim mjesto visoke ličnosti došao je gospodin Haramija, koji je po starom običaju otpjevao svoju pjesmu u jednom malom mračnom lokalčiću među desetak svojih vjerni in nevjerni Toma.

Pjesma je završena sa žalbom za protezanim žutim Beranekom i krahom »Orsova« u Tesliću.

Na skupštini nisu spomenuli svoju radničku i zemljoradničku zadrugu u Dobriju i poslovodju, koji je za čiste račune dospio u zatvor, niti su spomenuli potpore nezaposlenim, jer su pare otišle mjesto za pomoći u izborne račune.

O radnom ugovoru radnika pilane Bosanskog d. d. pametno je govorio također jedan visoki službenik »Ouzora« iz Banje Luke, te je na koncu predložio da »Orsovc« odnosno podružnica, koja ima desetak članova i jednog radničkog povjerenika opozove otkaz radnog ugovora, kođa su otkazale tri podružnice i 15 radničkih povjerenika, a u ime sviju radnika zaposlenih u pilani.

Pametni drugovi ovome predlogu »pametnog« gospodina samo su se nasmejali, a njegove pristalice pobunile su se i protestovali protiv ovako »pametna« predloga.

Pa sad su bar svjesni drugovi ponovno uvidjeli da zaista imaju posla sa pametnim ljudima koji u Banjoj Luci predstavljaju Oblastni odbor »Orsa«.

ZA 10 DIN 4 KNJIGE

dobite, če pišete in pošljete znamke za Din 10.— ali denar na Cankarjevo družbo v Ljubljani, poštini predal 290. Ostalo je namreč nekaj garnitur knjig iz l. 1932-33, in sicer:

Koledar;
Dva svetova;
Sirene tuljijo;
Včeraj je bilo — jutri bo.
Ponavljamo: Te 4 knjige za 10 dinarjev. — Pošljite denar ali znamke, pa Vam knjige takoj pošljemo.

Na ovoj jadnoj skupštini došlo je do izražaja još nekoliko tipografa, koji računaju da tipografima nema spasa bez »Orsa«, a koji su se upregli u kola »Orsa«, da ih iz gliba izvuku, u koji sve dublje in dublje zapadaju.

— U laži su kratke noge — veli narodna. Pa i klasno svjesni radnici u Bos. Krajinu imali su priliku da upoznaju »visoke ličnosti« i da im pokažu, da znaju da cijene jedinstveni radnički front Ujedinjenih radničkih sindikalnih organizacija.

Konferencija banovinskog odbora za javne radove u cilju suzbijanja nezaposlenosti u Vrbaskoj banovini

U ponedjeljak, 19. februarja pre podne zasedavao je u većnici Banskog dvora banovinski odbor za javne radove, koji će se preduzeti na proljeće u cilju suzbijanja nezaposlenosti i potpore najosudnijima. Na ovom zasedanju bili su zastupljeni preko svojih delegata svi srezovi u banovini, a od strane Kr. banske uprave imali su učešća pomoćnik bana g. Dr. Dušan Petrović i načelnici odeljenja.

	Dinara
Opštinske puteve	61,058.402.50
Banovinske puteve	8,796.535.50
Državne puteve	307.800.—
Hidrotehnički radovi	24,980.815.65
Arhitektonske radove	1,800.000.—
Poljoprivredne radove	908.904.—

Ukupno Dinara 97,852.457.65

Medjutim, od države je primljeno za ovu svrhu Din 3,000.000.—, a od trošarine na alkohol možda će se dobiti 4—5 miliona; dakle u najboljem slučaju ukupna suma za javne radove ne može premašiti 8 miliona. Stoga su delegati ograničili svoje zahteve, u nadi da će komitet za javne radove, u koliko finansijske mogućnosti budu dozvolile voditi o njima računa prilikom izrade plana za celu Banovinu. Ti se zahtevi odnose u glavnom na poboljšanje saobraćajnih i zdravstvenih prilika, što će se svakako i postići i ako je dotacija za javne radove minimalna (3 miliona), jer su za istu svrhu predviđeni krediti i po državnom i banovinskom budžetu. Tako se može očekivati da će se u ovoj godini socialnim staranjem u Banovini doprineti u isti mah i njenom saobraćaju i privrednom životu.

Na ovoj konferenciji kao prestavnik radnika prisustvovao je drug Dušan Balaban, poverenik Radničke komore iz Banja Luke, te je na konferenciji rekao sledeće:

Iz celog programa ove konferencije ja vidim, da će ostati jedan veliki broj nezaposlenih gradskih radnika, raznih zanatlijskih radnika, trgovačkih pomoćnika i privatnih namještenika i činovnika, koji se po ovim već rasposjenim radovima neće moći zaposliti, jer su radovi svi takve naravi da će moći biti zaposleni samo nekvalifikovani radnici i seljaci.

Prema ovome baš oni mnogobrojni radnici i namještenici, koji žive po gradovima u najvećoj bijedi i o kojima treba voditi više računa, nego o seljacima, ostaće i nadalje prepušteni sami sebi.

Zato molim prisutnu gospodu, da najozbiljnije povedu računa o tome, da se nadje mogućnost zapošljavanja i pomaganja na prvom mestu najsiromašnijih gradskih radnika, raznih zanatskih radnika, trgovačkih pomoćnika i privatnih namještenika i činovnika.

Nadalje imam da primetim, da je na ovoj konferenciji spomenuta radnica koja će biti za javne radove Din 12.—.

Prema ovome, ako se radnica za javne radove ne poveća i ne odredi veličina nadnice ona, koju danas imaju radnici po raznim privatnim i državnim poduzećima, ovaj odbor ispašće kao obarač radničke nadnice, koja je do danas već nekoliko puta obarana, te ni iz daleka ne odgovara današnjim životnim potrebama jednog radnika ili namještenika.

Zato molim ovu konferenciju, da ovo sve imaju u vidu kako bi se zaista pomoglo onima, koje treba pomoći.

Namesto truda in sonca

ki je prvovrsten domač izdelek
Zahtevajte ga v Vaših prodajalnah!